turies the plot's central part, where the ponds and orchards existed, had not been developed. The 17th–19th-century buildings stood on the plot's N and E edges.

Linas Kvizikevičius, Pavel Vutkin

Lukiškių aikštė bei gatvė

Visuomenės džiaugsmui 2017 m. lapkritį buvo baigta dvejus metus trukusi Lukiškių aikštės ir jos prieigų rekonstrukcija. Paskutiniuosius statybos darbus Š dalyje vykdė keletas įmonių, tad aikštėje dirbo dvi archeologų grupės – KVP (vadovas L. Kvizikevičius) ir IĮ „O. Fediajevo firma" specialistai (vadovė M. Žemantauskaitė; šių tyrimų rezultatus žr. p. 459–470). Pažymėtina, kad dažnu atveju dirbta greta (kartais netgi 2–5 m atstumu).

Pirmieji archeologiniai tyrimai Lukiškių aikštėje vykdyti 1992 m., vadovaujant K. Katalynui (*LIIR*, f. 1, b. 1957). Jų metu ištirta 10 šurfų ir viena perkasa – bendras 63,3 m² plotas, virš įžemio – žvyro, pasiekto 0,5–2,3 m gylyje, rasti XVI–XX a. sluoksniai su retais šio laiko radiniais. Panašūs rezultatai gauti 2004 (K. Katalynas – žr. *ATL 2004 metais*, 2006, p. 370) ir 2015 m. (S. Širvydaitė – žr. *ATL 2016 metais*, 2017, p. 367–371). Pradėjus Lukiškių aikštės rekonstrukciją 2016 m., vykdyti jos detalieji tyrimai (A. Vaitkuvienė – žr. p. 459–470).

Pradėjus Lukiškių gatvės (atkarpos tarp Vasario 16-osios bei J. Tumo-Vaižganto gatvių) rekonstrukcijos darbus, čia vykdyti žvalgymai, kurie išplėsti ir į Lukiškių aikštės Š dalį – joje buvo įrengiami ryšių, apšvietimo, vandentiekio tinklai, klojami nauji pėsčiųjų ir dviračių takai. 2017 m. čia ištirta 16 šurfų (iš viso 40,5 m²), dvi perkasos (iš viso 145 m²), žvalgytas apie 1500 m² dydžio plotas. Be to, dar apie 2500 m² dydžio plotas žvalgytas Lukiškių gatvės važiuojamojoje dalyje ir jos prieigose. Rekonstrukcijos metu senos dangos buvo keičiamos naujomis, todėl nukasti viršutiniai iki 40–50 cm storio sluoksniai. Po jais rasti XIX a. II pusės – XX a. pradžios ar net XX a. pabaigos sluoksniai. Lukiškių aikštės Š dalyje tirtuose šurfuose bei

1 pav. Aptiktos pastato liekanos. P. Vutkino nuotr.

Fig. 1. The discovered remains of a building.

perkasose įžemis (žvyras) pasiektas 0,8–1,6 m gylyje. Šurfai kasti iki projektinio 1–1,6 m gylio, tad vietomis įžemis nepasiektas. Virš jo fiksuotas XIX–XX a. I pusės kultūrinis sluoksnis. Aikštės Š dalyje tirtame šurfe 11, 40 cm gylyje atidengtos netašytų smulkių akmenų grindinio liekanos, datuojamos XIX–XX a. I puse. Tirtose perkasose stebėti vien tik analogiški kaip šurfuose sluoksniai, kai kur perkasti XX a. pabaigoje – XXI a. Aikštės ŠR dalyje, 40–50 cm gylyje atkastos pastato liekanos (1 pav.), mūrytos iš baroko laikotarpiui būdingų plytų su braukomis, ristų kalkių skiediniu. Liekanos datuojamos XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia, jos greičiausiai yra Vilniaus J. G. Maksimilijono Fiurstenhofo plane pavaizduoto kryžiaus formos pastato.

Tyrimų metu tarp XIX–XX a. radinių rasta ir pavienių XVII–XVIII a. buitinės bei statybinės keramikos fragmentų. Daugiausia tai virimo puodų bei tęstinio ornamento plokštinių koklių liekanos. Dirbant metalo ieškikliais (MINK nariai), rasta daug numizmatinės medžiagos – daugiausia XIX–XX a. pradžios Rusijos imperijos monetų, XVII a. vidurio Jono Kazimiero LDK bei Lenkijos šilingų, XVII a. vidurio Livonijos šilingų. Taip pat rastas LDK Žygimanto Augusto LDK 1570 m. dvidenaris, Stanislovo Augusto Poniatovskio ATR 1768 m. grašis bei 1/2 grašio, Prūsijos karalystės Frydricho II 1755 m. 6 grašiai, Žygimanto Vazos LDK 1620 m. dvidenaris, Augusto III ATR 1755 m. grašis (2 pav.).

2 pav. Rastos monetos: 1 – ATR, Stanislovas Augustas Poniatovskis, grašis, 1768 m.; 2 – LDK, Žygimantas Vaza, dvidenaris, 1620 m.; 3 – ATR, Augustas III, grašis, 1755 m.; 4 – ATR, Stanislovas Augustas Poniatovskis, 1/2 grašio, 1768 m.; 5 – Prūsijos karalystė, Frydrichas II, 6 grašiai, 1755 m.; 6 – LDK, Žygimantas Augustas, dvidenaris, 1570 m. L. Kajotos nuotr.

Fig. 2. Discovered coins: 1 – Commonwealth of the Two Nations, Stanisław August Poniatowski, groat, 1768; 2 – GDL, Sigismund III Vasa, twopence, 1620; 3 – Commonwealth of the Two Nations, Augustus III, groat, 1755; 4 – Commonwealth of the Two Nations, Stanisław August Poniatowski, halfgroat, 1768; 5 – Kingdom of Prussia, Frederick II the Great, sixgroats, 1755; 6 – GDL, Sigismund August, twopence, 1570.

Lukiškių Square and Street

In 2017, an investigation was conducted in Lukiškės Square and Street. 16 test pits (a total of 40.5 m^2) and two trenches (a total of 145 m^2) were excavated and roughly 1500 m^2 were surveyed. In addition, another roughly 2500 m^2 area was surveyed in the carriageway of Lukiškių Street and its approaches. The excavation went down to a depth of 40–50 cm in Lukiškių Street and the upper road surfaces as well as the second half of the 19th–early 20th or late 20th-century layers existing below it were recorded. Natural soil was reached in Lukiškės Square at a depth of 0.8–1.6 m; above it lay a 19th–first half of the 20th-century cultural layer. The remains of a late 17th–early 18th-century building were also discovered at a depth of 40–50 cm in the NE part of the square (Fig. 1). 17th–20th-century structural ceramics and household pottery and second half of the 16–20th-century coins were found during the investigation (Fig. 2).